

GAZETA POLSKA

Prenumerata w miejscu kwartalnie
złp. 12. — Miesięcznie złp. 4.
Nr pojedynczy gr. 10.

N^{ro} 346

Prenumerata na prowincji z opłatą
pocztową złp. 20 kwartalnie.

w Warszawie dnia 30 Grudnia 1830 roku we Czwartek.

— Z kończącym się kwartałem i rokiem prenumeraty na Gazetę Polską, redakcja uprasza utrzymujących to pismo, ażeby wczesnie zapisać je chcieli; odtąd bowiem, mało co więcej nad liczbę zaprenumerowanych egzemplarzy drukować się będzie. Na prowincji przyjmuje się prenumerata na wszystkich urzędach pocztowych po cenie zwyczajnej. W Warszawie prenumerata od 1 stycznia 1831 r. będzie następująca: Rocznie złp. 40; Kwartalnie jak dotąd zł. 12; Miesięcznie zł. 5. Można prenumerować: W księgarni Gałęzowskiego ulica Zabia; u Kielichena wprost Arsenалу; w składzie papieru Jeziorny, ul. Wierzbowa; u Ciechanowskiego na Podwalu; u Soljaka, w rynku Starego miasta; u Morytza ul. Mostowa; u Gołonskiego ulica Freta; u Ehrenfeuchta ul. Zakroczyńska; u Niemirowski, ul. Miodowa; u Łuczynickiej wprost Dobroczynności; w Biórze informacyjnej na przeciwko poczty; u Pontnera wprost ś. Krzyża; u Rynga na Nowymświecie. — Pojedynczych egzemplarzy gazety, dostanie: u Gałęzowskiego i Ciechanowskiego. W tym ostatnim kantorze, można oddawać listy i ekspedycje do redakcji gazety Polskiej adresowane.

WIADOMOSCI KRAJOWE I ZAGRANICZNE KRÓLESTWO POLSKIE.

— *Dyktator.* Chcąc organizację gwardji ruchomej zastosować do nagłej potrzeby kraju, tudzież wyćwiczenie siły zbrojnej i przeniesienie onę w szeregi linowego wojska wszelkimi środkami przyspieszyć, których to celów rychłego osiągnięcia równie duch narodowy, jak szlachetny zapał szczególnych mieszkańców są niezawodną rękojmią; na przedstawienie Rady najwyższej narodowej, stanowi:

Art. 1. Bataljony gwardji ruchomej, na wzór bataljonów piechoty linowej, składać się będą: a) Z sztabu bataljonowego, b) Z czterech kompanji, każda po dwa plutony.

Art. 2. Sztab bataljonu obejmować ma płatnych: jednego dowódcę bataljonu, jednego adjutanta podporucznika, jednego lekarza.

Art. 3. Każda kompanja mieć będzie dodanych sobie płatnych: jednego kapitana, jednego porucznika, dwóch podporuczników.

Art. 4. W każdym bataljonie będzie oprócz tego płatnych: podoficerów 48, doboszy 8, żołnierzy 250.

Art. 5. Płatnemi w sztabach i bataljonach będą ci tylko oficerowie, podoficerowie i żołnierze, których kommissja wojny do bataljonów odkomenderuje.

Art. 6. Wysokość płacy będzie następująca: 1) Żołnierze, dobosze i podoficerowie, brać będą płacę równą płacy wojska linowego. 2) Lekarze, podporucznicy, porucznicy połowę żołdu wojska linowego. 3) Kapitanowie i dowódcy bataljonów, jedną trzecią część tegoż żołdu.

Art. 7. Siła każdej kompanji zastósowana być winna do ogólnej liczby głów w bataljonie i do innych miejscowych okoliczności, starając się jednak zawsze, aby ile możności wyrównywała jedną czwartą część bataljonu.

Art. 8. Miejsce konsystencji sztabu bataljonu oznaczonem będzie przez dowódcę wdzkiego (po zniesieniu się

jego z kommissją wdzką i komisarzami obwodowymi), ile możności w środku rewiru bataljonowego.

Art. 9. Od uznania dowódcy bataljonu rozkazów, jakie otrzyma, i obszerności miejsca, w którym konsystuje: zależeć będzie, czyli oficerowie całego bataljonu w sztabie bataljonu dla instrukcji zgromadzonimi, i w dniach musztry do właściwych oddziałów wysyłanymi, lub też do miejsc konsystencji respective kompanjów, stale przywiązani być mogą.

Dla zgromadzeń żołnierzy i podoficerów w celu musztry dawać się będzie pierwszeństwo zebraniom kompanicznym, a nawet półkompanicznym w dniach szczególniejszych.

Art. 10. Od dnia zebrania się oficerów w wskazanych im miejscach, aż do chwili przejścia bataljonów ruchomych na etat kommissji rządowej wojny, płaca poprzednim artykułem oznaczona, dostarczona będzie z funduszu ofiar dobrowolnych, bądź z złożonych już przez obywateli, bądź złożonych się mających, z wyłączeniem wszakże tych, którym składający oneż, oddzielne wskazali przeznaczenie.

Kommissja rządowa spraw wewnętrznych, za porozumieniem się z radami wdzkimi, przedmiot ten jak najrychlejszemu urządzi.

Art. 11. Wojskowi w bataljonach ruchomych umieszczeni, a pensję emerytalną, lub inną jakowąś bądź płacę z kass publicznych pobierający, w tym tylko razie mieć będą prawo do stosownej dopłaty, gdyby taż emerytura lub płacy oznaczonej w art. 6, nie wyrównywała.

Jeżeli zaś takowa emerytura lub płaca jest równą albo wyższą od oznaczonej pomienionym dopiero artykułem stopy wynagrodzenia, wtenczas pobierający ją do innej nagrody nie ma prawa.

Kommissja rządowa spraw wewn. za porozumieniem się z radami wdzkimi, stosowne uproporcjonowanie takowych dopłat, zarządzi.

Art. 12. Oficerowie, którzyby powodowani miłością ojczyzny, a obok tego z własnego majątku utrzymać się zdolni, nie chcieli przyjąć żołdu art. 6 na niezbędne tylko potrzeby życia przeznaczanego, deklarację swoją w tej mierze, za pośrednictwem dowódcy bataljonowego, przesyłać dowódcy wdziemu, a ten najdalej w dni ośm komisji wdzięk. Nazwiska tych oficerów drukiem ogłoszone będą.

Art. 13. Przepisy niniejszego postanowienia wykonywać się zaczęły we trzy dni po doręczeniu onych komisjom wdzięk.

Art. 14. Do takowych bataljonów dostarczają komisje wojewódzkie czwartą część ogólnej ilości gwardji ruchomej wojewódzkiej, a miasto Warszawa głów 500.

Art. 15. Przy wyborze ludzi do tych bataljonów, względnie należy na tych, którzy celują siłą fizyczną i moralną, na nieobarczonych familją i najmniej gospodarstwu rolniczemu i przemysłowemu potrzebnych; tudzież ile możności na takich, którzy są bronią pałą opatrzeni.

Art. 16. Rady wojewódzkie starać się powinny, ażeby w miejscach zbioru do musztry, przygotowaną była żywność potrzebna.

Art. 17. Skład bataljonów Kurpiów, (których organizacja ściśle do postanowienia rządu tymczasowego z dnia 15 b. m., Nr. 272 winna być zastosowana) będzie takiż sam, jak art. 2 i 3 niniejszego postanowienia przepisują.

Art. 18. Podobnież płaca oficerów i żywność dla niższych stopni wojskowych, ma być dostarczoną bataljonom Kurpiów w ten sposób, jak dla bataljonów gwardji ruchomej, obecnem postanowieniem jest rozporządzono.

Art. 19. Wykonanie niniejszego postanowienia, które przez pisma publiczne ogłoszone być ma, komisji rządowej spraw wewnętrznych i policji, tudzież wojny, w czem do której należy, polecamy. — W Warszawie d. 25 grudnia 1830 r. (Tu podpisy).

— *Dyktator.* Chcąc zapewnić jeździe tworzącej się w skutek postanowienia naszego z dnia 13 b. m. Nro 516, organizację wojskową i do dzisiejszej potrzeby zastosowaną, na przedstawienie rady najwyższej narodowej, stanowi:

Art. 1. Każdy szwadron jazdy mieć będzie: 1go dowódcę szwadronu; 1go kapitana; 2ch poruczników; 2ch podporuczników; 11stu podoficerów, dwóch trębaczy i sto pięćdziesiąt jeźdźców.

Art. 2. Do czasu póki jazda ta nie przejdzie na etat komisji wojny: oficerowie, podoficerowie i żołnierze pobierać będą płacę w takiej samej proporcji, jaka wyznaczoną postanowieniem z dnia dzisiejszego została oficerom, podoficerom i żołnierzom bataljonów gwardji ruchomej; nadto wyznaczony mieć będą furaz stopniom swoim właściwy.

Art. 3. Fundusz z którego będą pobierać żołd, oznaczony jest wyżej powołanem postanowieniem naszym z dnia dzisiejszego.

Art. 4. Obmyślenie furazu również do czasu przejścia na etat komisji rządowej wojny, polecamy komisji rządowej spraw wewnętrznych i policji, za porozumieniem się z radcami wojewódzkimi.

Art. 5. Co do oficerów, którzy własnym kosztem utrzymać się są w stanie, odwołujemy się do artykułu 12

przytoczonego już postanowienia, wzywając dowódców, aby stosowne deklaracje w dni trzy niezawodnie w komisjach wojewódzkich złożyli, zastrzegając atoli: że furaz w naturze każdemu stosownie do stopnia dostarczonemu będzie. Nazwiska tych oficerów drukiem ogłoszone będą.

Art. 6. Wykonanie niniejszego postanowienia, które przez pisma publiczne ogłoszone być ma, komisjom rządowym spraw wewnętrznych i policji, oraz wojny, w czem do której należy, polecamy. — W Warszawie d. 25 grudnia 1830 r. — (Tu podpisy).

— *Rada municypalna miasta stołecznego Warszawy.* —

Przy odwołaniu się do wydanej w dniu 20 b. m. i r. odezwy swojej względem ustanowionego w ratuszu głównym komitetu do przyjmowania składanych dobrowolnie ofiar na wsparcie odradzającej się ojczyzny, zawiadania niniejszym, iż podług raportu obywateli trudniących się przyjmowaniem rzeczonych ofiar, obywatele i mieszkańcy tej stolicy, złożyli od dnia 21 do dnia 24 b. m. następujące dary, (jako to: 2) Zgromadzenie jubilerów i złotników przez pana Klimaszewskiego, starszego tegoż zgromadzenia 800 zł. 2) Pan Bienkiewicz, mecenas obywatel 400 zł. 3) Pan Koniar obywatel 10,000 zł. 4) Pan Halpert obywatel 10,000 zł. 5) Pan Anibał Rostopowicz obywatel 2000 zł. 6) Uczennice szkoły wyższej płci żeńskiej pani Szulke 33 zł. 7) P. Brenner 60 zł. 8) St. Elinger Rawski 300 zł. 9) Salamon Eiger 300 zł. 10) Szmul Wolf Lanstein 20 zł. 11) Pan Jakobi doktor, różnego srebra 16 $\frac{3}{4}$ tótów. 12) Pan Salomoński doktor, konia karego. 13) Pani Wychowska 16 chorągiewek. 14) Elżbieta Stefanowicz 3 fun. szarpji. 15) Szlubowska szarpie i bieliznę. 16) Barbara Załęska 1 $\frac{1}{2}$ fun. szarpji i 16 bandaży. 17) Percell 10 $\frac{1}{2}$ fun. szarpji. — W Warszawie d. 26 grudnia 1830 r. (Tu podpisy)

— *Rada municypalna miasta stołecznego Warszawy.* —

Podaje do powszechnej wiadomości interessantów, że komitet mający uformować i uorganizować pułk piechoty 2400 ludzi i oddział jazdy 480 ludzi obejmujący, na ubranie i uzbrojenie potrzebuje mieć dostarczone w odpowiedniej ilości sukno granatowe, szaraczkowe i karmiznowe; płótno koszulowe, podszeffkowe, onuczkowe; guziki mundurowe; ostrogi, bóty, lederwerki, tormistry, i kompletne osiodłania na konie; kaszkiety, szczytki, zgrzebła i tym podobne efekta do oporządzenia żołnierza należące. Komitet rzeczony do dopełnienia konfekcji umundurowania i oporządzenia, potrzebuje majstrów: krawców, szweców, rymarzy, puskarzy, szpadników, robiących ostrogi, munsztuki i trenzle, guzikarzy, blacharzy i tym podobnych, których wyroby do ubrania i uzbrojenia żołnierzy są używane. Rada municypalna przeto wzywa wszystkich panów handlujących powyższemi artykułami, jako też panów rzemieślników mogących się podjąć konfekcji umundurowania i oporządzenia tak ludzi jako i koni, aby w dniu 30 b. m. to jest w przyszły czwartek o godzinie 2ej w południe zgłosili się do bióra rady municypalnej w ratuszu głównym posiedzenia swe odbywającej, i jeżeli mają w zapasie proby lub modele, aby tekowe z sobą przynieśli. (Tu podpisy.)

— *Doniesienie.* W dniu 31 b. m. ir. danym będzie bal patriotyczny na zakończenie roku starego 1830, a zaczęcie nowego 1831 w domu pod Nrem 794 lit. A. położonym przy ulicy Elektoralfiej, w sali zwaną pod tytułem: Cafe Royal, a dziś w pierwszym spoczynku walczących. Cena biletu do wniścia kosztować będzie zł. 4 z którego połowa oddana zostanie na umundurowanie wojska, a druga na orkestrę i światło. Ażeby prześwietną publiczność przekonać, iż z drugiej połowy nie korzystać nie będą, będzie uformowana tabela, w której znajdować się będzie numer bieżący biletu i nazwisko kupującego, nadto do kasy dodany będzie członek z patriotyzmu uproszony do kontrolowania i dla dozoru onej. Właściciel tego balu, życzę za dobroć tak napojów jako jeden chłodnych, rychtęj usługi i pomiernej ceny; tuszy sobie przeto iż łaskawi patrjoci licznem zgromadzeniem zaszczyćć go raczą.
K. Krynicki.

Wiadomości Warszawskie.

— Dyktator mianował: JPP. Wojciecha Grzymałę zastępcą dyrektora Banku Polskiego; Walentego Zwierkowskiego deputowanego cyrkułu 6go miasta stołecznego Warszawy, nadzorcą dyrekcji jeneralnej dróg i mostów; Józefa Glińskiego i Ludwika Kamińskiego, zastępcami referendarzy stanu.

— Jedenastu członków izby poselskiej, zaciągnęło się do wojska.

— Szpiegujący akademików i donoszący tajnej policji o ich działaniach Julian Rycharski, został złapany pod Łęczycą przez Maur. Radziwińskiego byłego oficera artylerji i w tych dniach dostawiony do Warszawy.

— Zapewniają, że znaczna część korpusu Litewskiego była gotowa przejść do nas, lecz nie znajdując przy granicy wojska Polskiego i w niepewności jak będzie przyjęte, nie śmiało udawać się na los. Tymczasem rząd Rosyjski otoczył kozakami pułki którym nie ufał; słysząc także że aresztowano wielu oficerów, a oprócz tego wybrano z każdego pułku 12 oficerów i odesłano ich w głąb Rosji do kordonów zdrowia. Wielu obywateli Litewskich i Wołyńskich, podejrzanych o patriotyzm, między innymi Alex. Chodkiewicz i Korzeniowski z Krzemieńca, zostali uwiezieni w głąb kraju. — Mówią że cesarz Mikołaj przeznaczył wojsku dzień 8 stycznia na wkroczenie do Polski.

— Podług doniesień z Wiednia, ciąże Meternich usunął się od spraw publicznych — Kilka pułków piechoty, które chciano wysłać z Galicji, zapewne do Włoch, otrzymały rozkaz pozostania na miejscu.

— Podług gazety Korespondenta Hamburgskiego, wiadomość o powstaniu w Polsce, sprawiła w Londynie między mieszkańcami City, (starego miasta) który byli zawsze przychylni Polakom, bardzo przyjazne wrażenie. — Taż gazeta zapewnia, że rząd Pruski powołał do broni, drugi tak zwany Landwer. — Król Pruski zdecydował się narzeczć nadać krajowi swemu konstytucji formę rządu reprezentacyjnego, co jeszcze w roku 1814 przyrzekł, gdy naród cały do powstania przeciwko Napoleonowi wzywał. (Strach ma duże oczy).

— Od dnia 1 stycznia 1831 roku, zacznie wychodzić pismo polityczne: *Dziennik Gwardji Honorowej*, pod re-

dakcją Krystyna Lacha Szyrmy i Józefa Hubego, codziennie jeden numer arkuszowy. Prenumerata miesięczna w stolicy wynosi złp. 5. Kwartalna złp. 12. Przyimują podpisy wszystkie xigarnie i właściwe składki, oraz główny kantor Dziennika Gwardji Honorowej w gmachach uniwersyteckich. Na prowincji wszelkie pocztamtaty królestwa Polskiego.

— Za obligacje udziałowe Polskie, żądano na ostatniej giełdzie Hamburgskiej 76 $\frac{1}{4}$, płacono 76 za sztukę.

Wzwanie Litwinów.

Spieszmy Litwini do boju,
Wzywa nas powinność święta;
Zdjąć Litwie sromotne pęta
Które dźwigała w pokoju.

Niech widok naszej Pogoni,
Powoła Litwę do broni!

Lat trzydzieści, jak w przemocy
Jęcza dzieci Gedymina.
Jako, Olgierdów dziedina
Wyżywia hordy północy?
Jako, dzikie wrogów plemię
Siejąc mordy i pożogi
Przez gwałt świętokradzki, srogi,
Wydarło nam ojców ziemię?

Idźmy! niech widok Pogoni
Powoła Litwę do broni!

Idźmy! na bój święty śmiało,
Pod skrzydłem orła białego:
Na czele hufcu męznego,
Zwyciężyć, lub umrzeć z chwałą.
Połączmy mężne znamiona:
Aby wywalczyć swobody,
Wrócić do ojców zagrody,
I niech się Polak przekona:

Że na sam widok Pogoni
Litwa zawoła do broni!

Nie, nas Polska nie zawstydzi!
Ojców naszych nieodrodni,
Ludem wolnym zostać godni,
Że nim będziemy: Bóg to widzi.

Czyliż nas jarzmo spodliło?
Wszak gdy ujęto w okowy
Myśl i język narodowy,
Wolne serce jeszcze biło;

Wszak dziś jeszcze z mieczem w dłoni
Litwa na Moskwę pogoni.

Pierś Litewska nie zna trwogi:
Gdzie najgęstsze wrogów rotę,
Nucąc piosnkę Wajdeloty
Polecimy na bój srogi.
Zadrżą najezdnicze bordy,
Ziemia się trupem zaściele,
A my na zwycięzców czele,
Pomścimy za Pragi mordy.

Tylko śmiało z mieczem w dłoni,
Pod hasłem naszej Pogoni.

Śmierć na wolnej ziemi miła:
Gdy polegniem — legniem z chwałą;
Lżej jest ciniom, kiedy ciało
Wolna pokrywa mogiła.
Lecz gdy nasze dłonie dzielne,
Śwój ojczyźnie pokój wróca,
Niech dziewice pieśń zanóca
Wieńcząc w laury nieśmiertelne,
Rycerzy Litewskich skronie,
I ich ojczyste Pogonie.

K.

WIADOMOŚCI NAUKOWE.

Słów kilka o szpiegach i szpiegostwie, pod względem prawnym.

(Artykuł nadesłany.)

Ponieważ sądy zajmują się rozstrzygnięciem ważnej kwestji: czyli ukaranie szpiegów należy do ich atrybucji, lub nie? a niektóre głosy są przeciwne dochodzeniu takowego czynu w drodze zwyczajnej karniej; przeto słów kilka, w tym względzie, nie będą może zbytecznymi. — Szpiegostwo nie jest wprowadzone pod ten nazwiskiem objęte kodexem karnym; bo też i wyraz, czyli nazwisko szpiegostwa jest dowolnie przybrane: istotnie zaś celem działania szpiegów było: 1) Albo fałszywe donoszenie, czyli potwarz, przypisywanie i objawienie czynów, chociażby prawdziwych, lecz narażających na niezastudzoną odpowiedzialność, prześladowanie, więzy i udręczenia rozmaite wdrodzone nadzwyczajnej. 2) Nadużycia w urzędzie, przez samowolność bezpośrednią, lub przez współnictwo w czynnościach władzy obcej antykonstytucyjnej, al. bo nibyto konstytucyjnej, ograniczającej bezprawie tęż wolność osobistą, albo jej pozbawiającej; jeżeli od tego jeszcze była wymagana przysięga od agentów policji tajnej; to jest odszpiegów, do rzetelnego tej nierzetelności sprawowania, ta byłaby z celu swojego i przeznaczenia zaprzysiężeniem do pogwałcenia konstytucji i przyczynieniem się do spełnienia gwałtów publicznych, środkiem do uprawnienia bezprawioi, nadużyć i rozmaitych udręczeń i samowolności. Takie zaś, i tym podobne czyny, jako szkodliwe społeczności, nikt nie zaprzeczy, że są kryminalnymi, mniej lub więcej przewidzianymi przez artykuły 88, 97, 98, lit. C 190, 191, 430 i następ. pr. kar. Pol. boć jeżeli, co najczęściej zdarzać się mogło, szpieg czyli agent policji tajnej, donosił swojej mniemanej zwierzechności czynny przez się nieszkodliwy, i prawem wyraźnym niezakazany, wiedząc jednak: że takowe poszepty i doniesienia w przekonaniu podejrzanego i potężnego przemocą siły fizycznej, zawziętego despotyzmu, mogły zrodzić nieubłaganą zemstę przeciw oskarżonym, zdziałać bezprawne uwięzienie, i na rozliczne narazić cierpienia i udręczenia; że nawet samo narzekanie bolejących, doniesione, może pogorszyć ich niedolę, pogrążyć w rozpacz, taki więc byłby współsprawcą, lub uczestnikiem lub pomocnikiem nadużycia w urzędzie, spełnionej samowolności, gwałtu publicznego i tym podobnych bezprawioi przez prawo przewidzianych. Jeżeli zaś szpieg mniemany był policjantem zwyczajnym porządkowym, obowiązany byłby donosić jedynie prawej zwierzechności, lub tamować czynny spo-

łeczności szkodliwe, wyraźnem prawem zabronione; byłby wówczas użytecznem ogniwem i członkiem instytucji zaradczej porządkowej. Jeżeli zaś dla wywiązania się ze swego tajnego nieprawego obowiązku, czyli tak rzeczownego, szpiegowskiego zobowiązania się, częstokroć fałszywe czynił doniesienia, zmyślał, przekręcał czyny i słowa dla nadania im przymiotów pozornego przestępstwa, aby tylko władzy utrzymującej ten rodzaj kontroli okazać, jak dalece jest czynnym w tak nikczemnej służbistości, taki staje się oszczercą i potwarcą, a w tym i w rozmaitych tym podobnych wypadkach, rozmaite poszlaki przyznania, dowody pismienne, rapporta, i t. p., mogą posłużyć do przekonania prawnego, jak dalece służalec taki przewodził, dopomagał, wspierał, prześladowanie niewinnych: słowem, był czynnym do szkodenia na osobie, lub majątku współbraci w okolicznościach powyższymi przepisami prawa przewidzianych. Należy więc te i tym podobne nadużycia śledzić i wykryć, jako mogące mieć naturę przestępstw policyjnych poprawczych, lub zbrodni. Wyjawić środki jakich ci ludzie upośledzający moralne swoje istnienie, do pomienionych doniesień używali. Bo cóż jest *corpus delicti*: jest to zbiór tych okoliczności, które razem wzięte dają wyobrażenie o przestępstwie, pod jakimkolwiek one bąd, chociażby mniej trafnem, lub mylnem nawet potocznem przewzaniem, jako czyn jednak społeczności szkodliwy, niebezpieczny, przychodzą pod badanie, rozpoznanie i wyrokowanie sądowe. Jakże więc sąd może przed zebraniem tych okoliczności, znamienujących przestępstwo, czyli co jedno jest, przed ustanowieniem *corporis delicti*, owójto całości przymiotów i cechy przestępstwa, wyrzec w ogólności, że szpiegostwo i jego ukaranie nie należy do iurisdikcji sądów i nie jest prawem karnem zakazane; tak a priori, wyrokować, zdaje się byłoby zawczasie; bo chcąc wiedzieć o skutku, trzeba kopiecznie poznać przyczynę, która skutek zrządziła. Wszakże w naszym kodexie karnym nie ma także wyraźnego przepisu i tytułu na *ojobójstwo*, a przecież zbrodnia ta znajduje się w odcienianach szczególnych zabójstwa, lub morderstwa spełnionego na najbliższych krewnych; wszakże częstokroć wposzukiwaniu np. występkę skaleczenia, lub zranienia, lub przestępstwa obelg czynnych, napotkać możemy w śledztwie zbrodnie częstokroć spełnionego zabójstwa, lub morderstwa, i na odwrót. Nie nazwisko więc nadane w potocznej mowie czynom, ale rzecz i wyobrażenia w kombinacji tego nazwiska tkwiące, a prawem karnem pod rozmaitemi okolicznościami wskazane, objawiać zdolne czyli szpiegostwo posłużyło do spełnienia jakiego przestępstwa. A nawet przy uniewinnieniu się szpiegów odkrywają się w ich obronach potrzebne objaśnienia dla najwyższego sądu opinii publicznej. Ztąd więc konkludując, że sądy są najwłaściwszą magistraturą, która zebrać powinna wszelkie fakta przeciw szpiegom mówiące, lecz dopiero potem osądzić są obowiązane, czyli zebrane fakta szpiegostwa stanowią jakie przestępstwo kryminalne; każdy zaś sąd bez ustanowienia *corporis delicti* wyrokujący, byłby sądem powierzchniowym, lekko rzecz biorącym, bo wyrokowanie wcześniejsze byłoby objawieniem potocznego tylko zdania, niezawierającego ani zasady ani nocji prawnej.

D. D.